

Njena aktivnost je zgodovinsko pomembna za strokovno in organizacijsko delo pri preučevanju partizanskega zdravstva v NOB. Nastal je obširen strokovni arhiv partizanskih izkušenj.

Sekcija in njeno dolgoletno predsedovanje je združilo in povežalo partizanske zdravnike. Spodbudilo je tudi primorske rojake, ranjence, invalide in njihove svoje k obujanju in ohranitvi spomina na pot reševanja ranjencev in invalidov iz bolnice Pavla in Franja na letališče na Notranjskem in dalje z zavezniki letali v urejene bolnice v Italijo.

Dr. Pavla ni nikoli pozabila na svoje ranjence, ki so v poznih letih iskali pomoč. Našla je čas za obisk in pogovor z bolnikom in zdravnikom in tako dala pogum in moč trpečim. Imela je široko srce, ki bije tudi za druge, poznane in nepoznane.

Dr. Pavla je vse po vojni nosila v sebi željo, da vse to bogato življenje, ki ga je doživljala v partizanski bolnišnici, opiše v knjigi o življenju ranjencev in njihovih rešiteljev.

S srčnostjo in trdom je napisala knjigo, tudi s prispevki ranjencev in osebja, z naslovom – Partizanska bolnišnica v Trnovskem gozdu. Knjiga je bogat prispevek k zgodovini partizanske sanitete na Primorskem.

Druga njena dolgoletna želja je bila, da se postavi, tam kjer je stala partizanska bolnica sredi Trnovskega gozda, spominsko obeležje bolnici Pavla. Želji za postavitev spominskega obeležja je prisluhnila občina Idrija in Zveza borcev. Dr. Pavla ga je odkrila avgusta 1999 ob navzočnosti številnih prijateljev Kluba bolnice Pavla in Franja, še živčih ranjencev in njihovih svojcev, primorskih rojakov in borcev.

Veder in vesel obraz naše Pavle o izpolnitvi njenih želja so vsi navzoči pristrčno pozdravili.

In še zadnjič, bila je že v letih, ko je naša Pavla aktivno podoživljala prehojeno pot, pot po poteh trnovskega gozda, v katerem je zdravila in reševala ranjene partizane, jim vračala zdravje, mir in zavetje.

Izpolnila je svoje poslanstvo, svoje želje in hrepenenja. Izmučeno telo je mirno zaspalo.

Za njene zasluge v NOB je bila proglašena za častno občanko občin Idrija in Logatec, bila je nosilka spomenice 1941 in številnih državnih in družbenih odlikovanj.

Dr. Pavla je imela moč, pogum, vztrajnost in široko in polno srce ljubezni do drugega, čigar življenje je bilo ogroženo in potrebno pomoči.

PRIM. DR. MILORAD GRUNČIČ

Božo Kralj

V sredo, 14. novembra 2007, smo se na ljubljanskih Žalah poslovili od prim. dr. Milorada Grunčiča, velikega zdravnika-ginekologa in porodničarja, velikega človeka in strokovnega učitelja ter dolgoletnega zdravnika na Ginekološki kliniki Kliničnega centra v Ljubljani.

Ob slovesu je trenutek, ko se zazremo v preteklost in obudimo ter zberemo spomine na pokojnega prim. dr. Grunčiča. Spomine, ki so vezani na njegovo strokovno pot in delo, ter spomine, ki so vezani na prim. dr. Grunčiča kot učitelja in človeka.

Prim. dr. Grunčič se je rodil leta 1921 v Zrenjaninu. Medicino je študiral na Medicinski fakulteti v Beogradu. Študij medicine je zaključil leta 1949. Bil je odličen študent, pravi predstavnik znane srbsko-beograjske medicinske šole, ki jo je vodil svetovno znani patolog profesor Šahović ter evropsko pomembni profesor ginekologije in porodništva profesor Tasovac, pri katerem je leta 1954 tudi opravil specialistični izpit iz ginekologije in porodništva.

Od leta 1951 do 1961 je bil zaposlen kot specializant in nato specialist-ginekolog v Glavni pokrajinski bolnišnici Novi Sad.

Leta 1961 je prim. dr. Grunčič kot izkušen ginekolog prišel na Ginekološko kliniko v Ljubljano. Postal je vodja oddelka za pooperativno ginekologijo. Kot novi vodja za pooperativno ginekološko zdravljenje je pooperativni oddelek reorganiziral in uvedel nove načine zdravljenja po hudih ginekoloških operacijah. Kmalu po prihodu v Ljubljano je odšel v Bari (Italija), da bi od tam prenesel še nekatere nove metode pooperativnega zdravljenja po radikalnih operacijah na Ginekološko kliniko v Ljubljano. Leta 1968 je postal primarij.

Prim. dr. Grunčič se je kljub sprva obetajoči in bleščeči karieri v Novem Sadu odločil za nadaljevanje strokovne poti v Ljubljani, da se je izognil njemu nenaklonjenim razmeram. Hitro se je vživel v novo okolje. Takoj nas je sprejel kakor tudi mi njega, saj je bil velik človek, priznan strokovnjak in prijazen zdravnik in sogovornik. Za specializante je bil je dober učitelj. Kot izkušen ginekolog je svoje znanje in izkušnje nesebično predajal kolegom, zlasti mlajšim sodelavcem. Spoštovali smo njegovo preudarno odločanje in trezno presojanje, njegovo neposrednost pri posredovanju znanja. Pri hudih zapletih smo se obračali nanj. Po kratkem teoretičnem razpravljanju je sam neposredno rešil hud zaplet, z zanj značilnim »Saj vendar to ni bilo nič posebnega«. Svoje strokovne izkušnje je opisal v številnih strokovnih in znanstvenih člankih. Leta 1973 se je odločil za delo v Nemčiji. Leta 1976 se je vrnil na Ginekološko kliniko in ponovno prevzel vodstvo pooperativnega oddelka.

Primarij Grunčič je bil pri svojem delu zelo resen in odgovoren, pri tem prikrito hudomušen in veder. Bolnice je znal pomiriti in jim je vlival voljo za ozdravljenje.

Leta 1987 se je prim. dr. Grunčič upokojil. Kljub temu se je še vedno zanimal za dogajanje na kliniki in na predek stroke – to je ginekologije in porodništva. Doktor mu je zdravje dopuščalo, je redno hodil na sestanke Združenja ginekologov in porodničarjev Slovenije.

Prim. dr. Grunčič je bil skrben in ljubeč do svoje družine, otrok in vnukov, kar sem še posebno občutil ob obiskih pri njem, ko je bil že v pokoju.

Poslovili smo se torej od človeka, zdravnika, ki je svojim bolnicam omogočal hitro okrevanje in je bil mnogim med nami učitelj in iskreni prijatelj.

Nove knjige

PRIKAZ

Zdravljenje odvisnosti

Verena in Andrej Perko: *Poletje je dalo na glavo klobuk*. Samozaložba, Ljubljana, 2006.

Letnica pove, da knjiga ni več nova. A kolegicam in kolegom bi jo rada predstavila prav v času, ko potekajo burne razprave o tem, kako reševati občutljivo področje zdravljenja t. i. psihiatričnih bolezni.

V knjigi na skoraj 500 straneh zakonca Perko predstavljata svojo zanimivo in izjemno poučno življenjsko zgodbo. On, »faliran« študent psihologije, zaposlen kot »zapisnik« skladiščnik. Ona, globoko nesrečna žena in mati treh malih otrok, čeprav z diplomom v žepu.

On, danes uspešen, moder in srečen mož, oče in dedek, predvsem pa odličen terapevt za vse vrste ljudi v stiski. Ona, danes razgledana in kritična znanstvenica in pesnica ter ljubeča žena, mama in babica.

Kaj pa vmes? Vmes je prek dvajset let trdega dela na sebi v enem najbolj zahtevnih programov urejanja ljudi v stiski. V programu, ki je zagotovo edinstven na svetu, saj mu pečat izjemnosti daje človek, ki se je za izjemnost nedvomno odločil.

Knjiga precizno in tenkočutno predstavlja mučen, zapleten in dolgotrajen proces celjenja duševnih ran, ki jih v ljudeh zapušča travmatično otroštvo. Zato je lahko kot izjemno dragoceno strokovno branje še posebej zanimiva za vse tiste, ki se neposredno srečujemo s tako ali drugače bolnimi ljudmi.

Kljub temu da me je knjiga s svojo iskrenostjo in neposrednostjo močno prevzela, se morda le ne bi odločila pisati o njej, če me ne bi tako globoko nagovorila prav po strokovni plati: kot zdravnico pediatrijo in kot zdravnico iz programa za zdravljenje bolezni odvisnosti od prepovedanih drog. Gospa Verena namreč nekje pri koncu zapiše tudi tole: »... upam, da jih je vsaj nekaj dojelo strahoto uničenja, ki ga alkoholizem

zadaja bližnjim.« ... »Toda alkoholizem ni javni terorizem. Ne more biti javno prepoznan in razkrinkan, ker je udeleženih preveč pomembnih ljudi. Še najbolje je, če ga označimo za cunami. Med stotisoči žrtev je daleč največ otrok. In žrtve se pokažejo šele, ko začno trohneti, ko opozorijo okolico nase s svojim neznosnim smradom ob skoraj že dokončanem procesu razpadanja.«

Strašljiva resnica, ki je ne bi smeli spregledati!

In ne pozabiti, da se umetnost zdravljenja tako prizadetih ljudi skriva v terapevtovi sposobnosti, da za vso to trohnobo in smradom vidiš in nagovoriš Človeka. Toliko bolj je prav to naloga psihiatrije.

Zaključni komentar dr. Janeza Ruglja je popotnica, ki knjigo zgodovinsko in vsebinsko umesti na polico dokazov o izjemni uspešnosti edinstvenega programa za doseganje in preseganje človekovih potencialov samouresničevanja.

Za vse potencialne bralce res dober kamenček v mozaiku razumevanja življenja.

Jasna Čuk-Rupnik

PRIKAZ

Zgodovina medicine

Fran Viljem Lipič: *Bolezni Ljubljančanov*. Padova, 1836. 9. Pintarjevi dnevi.

Fran Viljem Lipič: *Bolezni Ljubljančanov*. Padova, 1836. Uredila Zvonka Zupanič-Slavec. Prevedel Matej Hriberšek. Izdal Inštitut za zgodovino medicine Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Založila Založba ZRC in Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije, Ljubljana 2007. Izdajo knjige so podprli Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS, Avstrijski znanstveni inštitut, Lek, d. d., Novartis, d. d. 418 strani, od teh faksimile 161 strani.

Vsebina knjige

Bolezni Ljubljančanov, ki jih je leta 1828 opazoval Fran Viljem Lipič, doktor medicine, poprej zdravnik ordinarij mesta Ljubljana, sedaj na univerzi v Padovi redni profesor medicinske prakse.

Za uvod v prevedeno knjigo sta napisala *spremno besedo* kot predgovor urednica doc. dr. Zvonka Zupanič-Slavec, dr. med. – Veliki Evropejec F. V. Lipič (1799–1845) in njegova ljubljanska trilogija ter prevajalec asist. dr. Matej Hriberšek, profesor latinščine in grščine – K prevodu Lipičevih *Bolezni Ljubljančanov*. *Spremlne študije* pa so prispevali prim. mag. France Urlep, dr. med., višji svetnik – Današnji pogled zdravnika splošne medicine na Lipičevo prakso in njegove bolnike, prof. dr. Aleš Krbavčič, mag. farm. – Bivajnske razmere in zdravljenje Ljubljančanov v letu 1828 in univ. dipl. etnol. Senta Jaunig – V objemu množičnih morilk – o pogledih na bolezen skozi epidemije